

Kuukausiraportti marraskuulta
821/00.01.03.00/2022

Yhtymähallitus 19.12.2022 § 258

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen
ilkka.naukkarinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4503

Päätösehdotus
Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka:

Yhtymähallitus merkitsee kuukausiraportin marraskuulta tiedokseen.

Päätös
Hyväksyttiin.

Selostus
Toiminta ja talous

Kyseessä on kuntayhtymän viimeinen ja sitä kautta historiallinen kuukausiraportti. Kuntayhtymän kuudes ja samalla viimeinen toimintavuosi on edennyt yli kaksi vuotta kestäneen koronaepidemian edelleen vallitessa. Alkuvuonna kuntayhtymän toimintaan ovat vaikuttaneet erilaisiin häiriötilanteisiin valmistautuminen sekä tulevan hyvinvointialueen organisoituminen. Kesäkauden aikana tilanne normalisoitui häiriötilanteiden osalta. Kuluvan syksyn aikana valmistelun painopiste on siirtynyt selkeästi hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen.

Asiakastyytyväisyyttä seurataan kuntayhtymätasolla siten, että jokaisen toimialueen asiakastyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla. Toimialueet ovat määritelleet itse heidän toimintaansa sopivan tason sekä menetelmän, jolla tavoitteen toteutumista seurataan. Tällä hetkellä kaikki kuusi toimialuetta ovat mitanneet asiakastyytyväisyyttä ja se on viidellä toimialueella hyvällä tasolla, joten toteuma tässä mittarissa on marraskuussa (83 %), joka on tavoitetason (100 %) alapuolella. Pelastuslaitoksen lukema on yhden prosenttiyksikön alle tavoitetason.

Tavoittelemme palvelujen piiriin / hoidontarpeen arvioon pääsemisen nopeuttamista, jota seurataan päätoimialueiden määrittämällä mittareilla. Kuntayhtymätasolla toimialueiden mittarit eivät ole alkuvuonna toteutuneet täysin, toimialueiden mittareiden marraskuun keskiarvo on 85,1 %, joka on 1,6 prosenttiyksikköä lokakuuta vähemmän. Kaikilla päätoimialueilla on tältä osin parannettavaa.

Henkilöstöön liittyvistä tavoitteista työkykyisten päivien lisääminen ei toteutunut viime vuoden aikana vuoden lopun sairauspoissaolojen merkittävästä lisääntymisestä johtuen. Näyttää, että kuluva vuosi on tähän saakka ollut tältä osin erittäin haasteellinen ja sairauspoissaolot ovat lisääntyneet peräti 33,2 % edellisvuoteen verrattuna. Positiivista sairauspoissaolojen kehityksessä on, että niiden kasvu on taittunut kesäkauden jälkeen yli kymmenen prosenttiyksikön verran. Tavoitteesta poikkeavalla kehityksellä on merkittävä vaikutus muutenkin haastavaan henkilöstön saatavuustilanteeseen.

Rekrytointiin liittyviä tavoitteita seurataan kahdella mittarilla, tulo- ja lähtövaihtuvuusprosentilla. Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuuden osalta tavoitellaan alle kahdeksan prosentin lähtövaihtuvuutta, mikä ei ole alkuvuonna toteutunut. Vakituisen henkilöstön tulovaihtuvuuden pitäisi olla suurempi kuin henkilöstön lähtövaihtuvuus, tämä mittari on tässä vaiheessa toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Molempien mittareiden arvot ovat pysyneet useamman kuukauden samalla tasolla.

Kehityskeskustelujen toteuma koko kuntayhtymässä on marraskuun lopussa vasta noin 70 %, kun sen tasaisella vauhdilla pitäisi olla yli 91 %. Kehityskeskustelut ovat käynnissä vielä niillä toimialueilla, joissa ei olla tavoitteessa. Toimialueista talouspalvelut ja konsernihallinto ovat jo saavuttaneet asetetun tavoitetason. Kehityskeskustelujen pitämistä on alkuvuoden aikana hidastanut häiriötilanteisiin varautuminen sekä myöskin kasvaneet sairauspoissaolot. Tavoiteasetannan määrittämisen vuoksi toimialueiden pitäisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä aloittamaan kehityskeskustelujen pitäminen edellisvuosia aikaisemmin. Kehityskeskustelujen hyödyllisyys mitataan syksyisin pidettävän tyhykyselyn yhteydessä, joten tämä tunnusluku saadaan selville joulukuussa 2022.

Tulosennusteen laatimisessa koronaepidemiasta johtuvat kuluerät on oletettu toteutuvan sillä oletuksella, että valtio tulee korvaamaan ne täysimääräisesti edellisvuoden tapaan. Samoin on toimittu hyvinvointialueen ict-hankkeen osalta, jossa valtio korvaa toteutuneet kustannukset täysimääräisesti reiluun 5 milj. euroon saakka. Kuluvan vuoden muutettu talousarvio pitää sisällään 17,1 milj. euroa vuoden 2021 tilipäätöksessä olevan alijäämän kattamista. Omistajakunnat ovat maksaneet vanhan kumulatiivisen alijäämän kuluvan vuoden joulukuussa. Talousarviossa oleva 17,1 milj. euron alijäämä jakautuu emokuntayhtymän 16,6 milj. euroon ja Pelastuslaitoksen 0,5 milj. euroon. Kuntayhtymän tuloksen kuluvalta vuodelta arvioidaan muodostuvan 33,4 milj. euroa alijäämäiseksi, josta emokuntayhtymän osuus on 32,5 milj. euroa ja Pelastuslaitoksen osuus 0,9 milj. euroa. Marraskuun tietojen perusteella näyttää, että taloustilanne olisi heikentynyt vajaa puoli miljoona euroa edellisen kuukauden tilanteesta, mutta on kuitenkin lähestulkoon 2. osavuosisikatsauksen tasolla. Palkkaharmonisointiin liittyvä valmistelu on tässä vaiheessa kesken ja sen mahdollisia vaikutuksia ei ole huomioitu kuntayhtymän ennusteessa.

Tuloslaskelmaennusteen mukaan tulopuolella maksutuottoja olisi kertymässä 5,5 milj. euroa (-10,5 %) alkuperäistä talousarviota vähemmän,

maksutuottojen oletetaan kuitenkin toteutuvan lähes muutetun talousarvion mukaisina. Muita myyntituottoja on puolestaan toteutumassa 2,0 milj. euroa (7,0 %) alkuperäistä talousarviota enemmän, mikä tarkoittaa 1,2 milj. euroa (4,1 %) muutettua talousarviota enemmän. Toimintatuotot kokonaisuudessaan ovat toteutumassa 1,5 milj. euroa (0,2 %) muutettua talousarviota suurempana.

Menopuolella henkilöstökulujen arvioidaan alittavan alkuperäisen talousarvion 4,0 milj. euroa (1,0 %). Henkilöstökulujen ennuste sisältää myös lomapalkkavelan kasvusta johtuvaa tulosvaikutusta reilun kahden miljoonan euron verran sekä Pelastuslaitoksen kuntien maksamia varallaolokorvauksia noin 4,6 milj. euroa. Kuluvalle vuodelle talousarvion valmistelussa oman henkilöstön ja ostopalveluina toteutuvan vuokratyövoiman välistä suhdetta pyrittiin muuttamaan edellisistä vuosista, mutta siitä huolimatta oman henkilöstön saatavuus budjetin näkökulmasta ei ole parantunut. Tätä haastetta on tietyissä ammattiryhmissä olevan haasteellisen saatavuuden vuoksi jouduttu aikaisempien vuosien tapaan paikkaamaan ostopalveluilla ja tämä näkyy henkilöstökulujen alituksena sekä palvelujen ostojen ylityksenä. Näyttää siltä, että henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen suhde on huonontunut entisestään vuoden edetessä.

Palvelujen ostot ovat ylittymässä 38,4 milj. euroa (15,5 %) alkuperäisestä talousarviosta. Kuluvan vuoden toteuma on melko lähellä edellisvuoden toteumaa, mutta talousarviossa palvelujen ostojen määrä jäi yli 36 milj. euroa edellisvuotta pienemmäksi, joten talousarviossa pysyminen ei tule onnistumaan vallitsevassa nopeasti kasvaneen inflaatiokehityksen aiheuttamassa taloustilanteessa. Myös sairauspoissaolojen merkittävä kasvu on vaikuttanut ostopalveluina hankittavan vuokratyövoiman käyttöön.

Materiaaliostoiissa alkuperäinen talousarvio olisi ylittymässä 3,0 milj. euroa (5,3 %) sekä muutettu talousarvio 0,7 milj. euroa (1,2 %) pitkälti kasvaneen inflaation vaikutuksesta. Myös materiaaliostojen talousarvio on haasteellinen edellisvuoteen verrattuna. Muut kuluerät ovat toteumassa lähes alkuperäisen sekä muutetun talousarvion mukaisesti.

Investointien toteuma marraskuun lopussa näyttää, että investoinnit ovat toteutuneet sangen maltillisesti ollen 22,8 milj. euroa, mikä on noin 67,2 % vuoden 2022 investointien kokonaismäärästä. Investointien toteuma tyypillisesti painottuu selkeästi vuoden jälkimmäiselle puoliskolle ja voimassa olevan investointisuunnitelman osalta näin näyttäisi käyvän myös kuluvana vuonna. Investointien kokonaismäärän ennustetaan alittuvan kuluvana vuonna, koska uusien investointien aloittamista viivästyttiin odottamaan valtion määrittämää lainanottovaltuutta hyvinvointialueelle.

Hankinnat ja sopimukset

Marraskuun raportti on kokonaisuudessaan hyvin aiempien kuluvan vuoden kuukausien kaltainen kaikkien raportoitavien kokonaisuuksien osalta.

Marraskuussa syntyneistä sopimuksista (25 kpl) suurin osa oli edelleen ostosopimuksia (20 kpl), joista suoramarkintasopimuksia oli lähes keskiarvoisen prosentuaalisen osuuden verran (60 %, ka. koko vuosi 67 %). Yhtä kuukautta lukuunottamatta kaikki yli kynnysarvon olevat suoramarkintasopimukset ovat syntyneet hankintalain periaatteiden mukaisesti.

Uusia hankintapäätöksiä tehtiin hieman enemmän (24 kpl) kuin koko vuonna keskimäärin (17 kpl), joista suurin osa edelleen suoramarkintapäätöksiä (62 %). Päätösten aiempaan raportointiin on tehty korjauksia elokuun ja lokakuun osalta, koska raportista puuttui hyvinvointialueen tietokannassa tehdyt päätökset. Korjatut tiedot näkyvät marraskuun raportissa punaisella värillä. Kokonaisuutena hankintapäätösprosessin keskittämällä on saatu niin hankintapäätökset kuin koko prosessikin hankintalain mukaisiksi.

Ostamisen nykytilanteessa vertaillaan edelleen ainoastaan Rondon kautta kulkevien ulkoisille toimittajille maksettujen käyttötalouspuolen maksuja siihen, löytyykö ko. toimittajalle raportointihetkellä sähköisistä järjestelmistä voimassa olevaa sopimusta vai ei. Mikäli sopimusta ei löydy, ei se automaattisesti tarkoita hankintalain vastaisuutta. Eikä toisalta myöskään se, että toimittaja on sopimuksellisten toimittajien listalla, ei välttämättä tarkoita sitä, että ko. toimittajan kaikki ostot perustuisivat sopimukseen. Se tarkoittaa vain sitä, että ko. toimittajalle on löytynyt vähintään yksi voimassaoleva sopimus. Marraskuun loppuun mennessä Rondon kautta maksetuista euroista (yhteensä n. 136 milj. euroa) vain n. 2,9 % (n. 3,9 milj. euroa) on maksettu sellaisille ulkoisille toimittajille, joille ei löydy raportointihetkellä 11.12.2022 ole yhtään voimassa olevaa sopimusta. Raportointia on toteutettu nyt vuodet 2021 ja 2022 ja sopimuksettomien ostojen kuukausikohtainen prosentti on ollut koko vuoden 2022 selkeästi vuoden 2021 tasoa alemmalla tasolla.

Vaikka kuntayhtymällä näyttäisi olevan muutamia (5 kpl) sopimuksettomia toimittajia, joiden kumulatiiviset eurot yhteensä ovat yli kansallisen kynnysarvon, on hyvä huomioida, että hankintalaki ei tarkastele ostoja toimittajittain, vaan hankinnan kohteittain. Sopimuksettomuus ei automaattisesti tarkoita hankintalain vastaisuutta, eikä toisaalta se, että sopimus on olemassa tarkoita, että sopimus olisi syntynyt hankintalain periaatteiden mukaisesti. Taulukossa esitetty toimittajan yhteenlaskettu kumulatiivinen ko. vuoden ostojen euromäärä voi sisältää useita hankinnan kohteita, esim. eri palveluja, jolloin yhden palvelun ennakoitu kokonaisarvo voi jäädä hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle eli kansallisten kynnysarvojen alle ja kaikista ostoista ei ole tarkoituksenmukaista sopimusta tehdä, esim. jos ostos on kertaluontoinen, ei sisällä riskejä ja on arvoltaan vähäinen eli ns. pienhankinta. Sopimuksettomien toimittajien listalla oli yhteensä marraskuussa 3.205 toimittajaa, joista 775 kpl eli 47 % ovat sellaisia, joiden ostot ovat olleet yhteensä alle 100 euroa. Tämä tekninen suppeahko tarkastelu antaa kuitenkin hyvän lähtökohdan toimittajien ostojen tarkemmalle tarkastelulle ja auttaa ostojen saattamisessa hankintalain periaatteiden mukaisesti sopimukselliseen tilaan.

Ostolaskujen tiettyyn sopimukseen yksilöivien viittausten suhteellinen taso on säilynyt suunnilleen edellisten kuukausien tasolla jokaisen kolmen mitattavan kohdan perusteella, ja on ollut koko vuoden edellistä vuotta paremmalla tasolla.

Hankintalupaprosessiin tuli vain yksi uusi kokonaisuus, jolle on myönnetty väliaikainen lupa.